

Ежелгі Египет мәдениеті

Орындаған: 1 - топ

Қабылдаған: Абдуразакова Гаухар

Тобы: АТ-18-1.1

Мақсаты:

- **1.Ежелгі Египет мәдениетімен таныстыра кету;**
- **2. Ежелгі Египет мәдениетінің қызықты мәліметтері туралы мағлұмат беру.**

Ежелгі Мысыр

Көне Мысыр — әлемдегі ең байырғы мәдениет ошақтарының бірі.

Ніл өзенінің екі жағалауында орналасқан бұл ел б.з.б. 3200-ші жылы біртұтас мемлекет болып бірікті. Ніл өзені әр жылда тасып, жағалаудағы егістік жерлерді шайып кетіп отырған, тасу мезгілі аяқталған соң тұрғындардың жерін қайта өлшеп, бөлу керек болады, ұзақ жылғы жер өлшеу тәжірибесінің арқасында геометрия ғылымы пайда болған (геометрия – грекше «гео — жер, метро — өлшеу» деген мағына береді).

Ертедегі Египетте, сол сияқты бүкіл ертедегі Шығыс әлемінде, діннің маңызы өте зор. Оларды үш түрге бөлуге болады: 1. Табиғаттың жандылығына деген сенім. 2. Құдайға және рухқа сену. 3. Денеден бөлек өмір сүретін, өлімнен кейін сақталатын, ерекше тәнсіз бастамасы бар жанға сену (*анимизм*).

Ал енді бір тарихшылар ежелгі мифті дін деп қарастырмауды артығырақ көреді ондай дәрежеге жүйелендірілген мифтер жүйесі ғана жатады, деп есептейді. Ежелгі египеттік және ежелгі грек мифологияларын көпшілік жағдайда ежелгі мысыр және көне грек діндері деп санайды. Ал нағыз діндер тек қана жаратушы бір ғана Құдайға сенумен байланысты (*бір құдайға немесе көп құдайға сенушілік*) деушілер де баршылық.

Ежелгі Мысырдың тарихы мынадай кезеңдерге бөлінеді: Династияға дейінгі кезең (б.з. б. 3000 жылға дейін), Ежелгі патшалық (б.з.д. 2900-2270 жж.) – I-VI династиялардың басқарған кезеңі. Бұл – IV династия тұсында билік құрған Хеопс (Хуфу), Хефрен (Хафр) және Микерин (Менкаура) патшалардың пирамидалары салынған уақыт. Бұл уақытта мысыр діні мысырлықтардың өмірінде елеулі орын алатын.

Жаңа патшалық (б.з.б. 1555-1090 жж.) XVIII-XX династиялар патшаларының дәуірі. III Тутмостың жеңіске жетуі Алдыңғы Азиямен байланыс орнатуға мүмкіндік берді. III Аменофис (Аменхотеп) Вавилон және Ассирия патшаларымен байланыс орнатты. Оның ізбасары IV Аменофис (Аменхотеп) дін жолындағы ұлы реформатор болды: бұрынғы Амон құдайдың орнына, күнге – Атонға табынуды енгізді, сөйтіп, өзін Эхнатон деп атай бастады. Ол құм далада жаңа астананың негізін қалады.

□ **Өзінің саяси өркендеуінің ең биік дәрежесіне Мысыр XIX династия патшаларының тұсында жетті. Ұлы атанған II Рамсес 36 жыл патшалық құрды. Ол өлгеннен кейін анархия дәуірі басталды. 21 жыл билік жүргізген III Рамсес елде бейбітшілік, тыныштық және тәртіп орнатады. Үшінші өтпелі кезең (б.з.б. 1090-712 жж.) – бұл табыстар мен сәтсіздіктер, өркендеу мен құлдырау дәуірі. XXIV династия тұсында бүкіл Мысыр эфиоптардың билігінде болды. Б.з.б. 712-525 жылдарда XXV династия тұсында Мысырды ассириялықтар басып алды**

**Б.з.б. 2900-шы жылдан
кейін перғауындардың
мазары ретінде
көнемысырлықтар
көптеген алып
пирамидаларды тұрғыза
бастаған.**

**Пирамидалардың
құрылысына қарай
отырып, сол кездегі көне
мысырлықтардың
геометрия мен
астрономияны аз
білмегенін аңғаруға
болады.**

■ Мысалға, пирамида табаны мен бүйір бет ауданы арасындағы қатынас пен табанындағы бұрыштарды атауға болады. Қазіргі кездегі Көне Мысыр математикасы туралы зерттеулер негізінен, сол кездегі монахтар жазуы және руни жазуымен жазып қалдырған екі кітапқа сүйенеді: бірі Лондонда (1858 жылы ағылшын жинаушысы Райндтауып, өз меншігіне алған, сондықтан көбінесе Райнд папирусы деп аталады, ол папирус б.з.б. 1700 жылға жатады, бұл Мәскеу папирусына қарағанда үлкенірек). Енді бірі Мәскеуде сақтаулы.

□ Ол «Мәскеу папирусы» деп аталады. Оны 1893 жылы ескі заттарды жинақтап— сақтаушы орыс әуесқойы Голенищев сатып алған, ал 1912 жылы ол Мәскеудегі әсемдік өнерлер мұражайына берілген. Папирус — қамыстекті өсімдік. Мысырда, Ніл өзенінің жағалауында өседі. Оның өзегін тілім деп алып, тілімдерді қатарластыра орналастырады. Олардың үстіне көлденең осындай тілімдердің екінші қабатын салады. Қысқыш пен екіқабатты біріктіріп, жаныштағанда тілімдерден шығатын желім сияқты шырын қабаттарды тұтастырып қағаз түріне келтіреді. Папирустар 9 ғасырдан бастап мүлде қолданылмайтын болған, оның орнына қағаз пайдаланылады.

Ежелгі Египет туралы қызықты мәліметтер

- **Фараондар айналасындағы жұртқа ешқашан шашын көрсетпеген. Олар үнемі тәж киіп немесе орамал тартып жүрген.**
- **Сфинкстің мұрынын кім талқандағаны әлі күнге белгісіз. Мұрынсыз ескерткішке «1737 жыл» деп белгі қойылған. Бұл жерде Наполеонның жауынгерлері Сфинкске пушкадан оқ атып, соғысқа машықтанған. Алайда бүгінгі күнге дейін Сфинксті бүлдірген ислам ағымының насихатшысы Саим-әл-Дахрдің ғана есімі белгілі. Ол осы әрекеті үшін 1378 жылы дарға асылған.**
- **Бірінші пирамида (фараон Джосердің баспалдақты пирамидасы біздің дәуірімізге дейінгі 2600 жылы салынған) алғашында биіктігі 10 метрлік қабырға ретінде тұрғызылған. Қабырғадағы 15 есіктің біреуі ғана ашылатын болған.**
- **Ертедегі Египеттің мәдениет ерекшеліктері әртүрлі әрі қиын болған. Әсіресе, жерлеу рәсімінде түрлі қайшылықтар қайталанған. Мәселен, марқұмның денелерін бөлшектеу — ең қиын мәселе. Адам әрі қарай өмір сүреді деген сеніммен, тек жүрегі ғана орнында қалған.**

- 1. ХЕОПС ПИРАМИДАСЫН САЛҒЫЗҒАН КІМ?
- 2. АДАМ ТӘРІЗДІ, АРЫСТАН ДЕНЕЛІ, ХЕОПС ПИРАМИДАСЫНЫҢ ҚОРҒАУШЫСЫ БОЛЫП ТАБЫЛАТЫН МҮСІН ҚАЙ ЕЛДЕ ОРНАЛАСҚАН?
- 3. ЕЖЕЛГІ МЫСЫРЛЫҚТАРДЫҢ СЕНІМІ БОЙЫНША ҚҰДІРЕТТІ ҚҰДАЙЛАРЫНЫҢ БІРІ "ӨЛІМ ҚҰДАЙЫ" КІМ БОЛЫП ТАБЫЛАДЫ?
- 4. ЕЖЕЛГІ ЕГИПЕТТІҢ СӘУЛЕТ ӨНЕРІНІҢ БІРДЕН-БІР КЕРЕМЕТІ, ӘЛЕМНІҢ ЖЕТІ КЕРЕМЕТІНЕ КІРЕТІН СӘУЛЕТ ӨНЕРІНІҢ ШОҚТЫҒЫ:
- 5. ЕГИПЕТТЕ АДАМ БЕЙНЕСІНЕ ҰҚСАС, АРЫСТАН ДЕНЕЛІ БОЛЫП КЕЛЕТІН, ҰЗЫНДЫҒЫ 57 МЕТРГЕ ЖЕТЕТІН, ЖЕРГІЛІКТІ ХАЛЫҚ ҚОРҚАТЫН ЕСКЕРТКІШ ҚАЛАЙ АТАЛАДЫ?

X							
E							
O							
П							
С							

**Назарларыңызға
рахмет!!!**